

PSE QYTETARËT U DETYRUAN T'A BLEJNË VETË REMDESIVIRIN?

Si dështoi Ministria e Shëndetësisë për të siguruar
remdesivirin për pacientët e prekur me Covid-19

Instituti Demokratik I Kosovës është degë e
Transparency International për Kosovë

Misioni i KDI-së është mbështetja e zhvillimit të demokracisë pjesëmarrëse dhe luftës kundër korrupsionit përmes promovimit të transparencës, llogaridhënies dhe integritetit në të gjitha nivelet dhe sektorët e shoqërisë

Opinionet e shprehura në këtë botim nuk përfaqësojnë domosdoshmërisht ato të Balkan Trust for Democracy, të Fondit Gjerman Marshall të SHBA-së, USAID-it apo Qeverisë së SHBA-së.

Për çdo vlerësim, vërejtje, kritikë apo sugjerim, luteni të na kontaktoni përmes mundësive të ofruara më poshtë:

Adresa: Rr. Bajram Kelmendi, 239
10000, Prishtinë, Kosovë.
Tel.: +381 (0)38 248 038
E-mail: info@kdi-kosova.org
Web: www.kdi-kosova.org

MEDIKAMENTI “REMDESIVIR”,

për herë të parë u ble nga institucionet e Kosovës në shtator të vitit 2021. Më saktë më 15 shtator 2021, Shërbimi Spitalor Klinik Universitar i Kosovës (SHSKUK) njoftoi se ka pranuar 7,920 njësi remdesivir të blera përmes UNOPS, ndonëse SHSKUK, kërkesën për këtë produkt e kishte bërë një vit më herët, në shtator të vitit 2020.

Çka është Remdesiviri

Remdesiviri është një medikament antiviral i zbuluar nga kompania farmaceutike Gilead Sciences, i cili shitet me emrin tregtar, Veklury. Pas shfaqjes së Covid-19 në disa shtete remdesiviri u aprovua për trajtim të pacientëve të prekur me Covid-19. Në Shtetet e Bashkuara, Administrata

e Barërave dhe Ushqimit (FDA) më 1 maj 2020 lëshoi një autorizim emergjent për përdorimin e Remdesivir, ndërsa në Indi u aprovua më 1 qershor 2020¹. Deri më tani rreth 50 shtete kanë lëshuar autorizime për përdorim emergjent të këtij bari.

Remdesiviri në Kosovë

Në Kosovë, përdorimi i remdesivir për trajtimin e pacientëve me Covid-19 u rekomandua përmes Udhërrëfyesit Klinik për Menaxhimin dhe Trajtimin e Covid-19², të publikuar më 11 gusht 2020. Kërkesa e SHSKUK për ta blerë këtë produkt u inicua pas një muaji e gjysëm, respektivisht më 24 shtator 2020³, ku ishte planifikuar të blihen 1,320 njësi (për 120 pacientë nga 11 ampula). Në bazë të hulumtimit

të tregut që e kishte bërë Komisioni i themeluar nga MSH për përcaktimin e çmimit, çmimi mesatar në treg për një njësi Remdesivir ishte 252.65 euro. Ky komision gjatë përcaktimit të çmimit të tregut mori si referencë çmimet në dy depo farmaceutike dhe në një barnatore. Mirëpo, në bazë të një table të SHSKUK të muajit gusht 2020, kërkesa për remdesivir ka qenë 7,780 njësi.

Procedura e Prokurimit

Procedura e prokurimit për blerjen e remdesivir filloi më 16 tetor 2020, ku Ministria e Shëndetësisë përmes procedurës emergjente, u dërgoi ftesë për të ofertuar disa kompanive. MSH zgjodhi procedurën emergjente, pasi kërkesa për furnizim me remdesivir ishte e lartë. Shtatë kompani ofertuan, ndërsa ofertën më të lirë të përgjegjshme e kishte kompania LEGO, me çmim prej 81 euro për një njësi, apo 213,840 euro për sasinë e kërkuar që ishte 2,640 njësi⁴.

Kompania Santefarm që kishte çmimin më të lirë u tërhoq nga oferta pasi nuk do të mund të sigurontë liferimin e produktit në afatin e kërkuar prej 10 ditësh.

1 [India approves emergency use of remdesivir to treat Covid-19 patients | India News - Times of India \(indiatimes.com\)](#)

2 [Udhërrëfyesi-Klinik-Menaxhimi-dhe-trajtimi-i-COVID-19.pdf \(omk-rks.org\)](#)

3 Kërkesa e bërë më 24 shtator 2020 nga Gëzime Pllana, Drejtoreshë e Shërbimit Farmaceutik, QKUK

4 Sipas Dosjes së Tenderit me nr. 206-20-6496-1-1-5

Operatori Ekonomik	Vlera totale e ofertës në Euro	Çmimi për njësi në Euro
NPT Medica	382,008	144.70
Interlab Sh.P.K. & SIGMA PHARM Sh.P.K.	435,600	165
Agani L.t.d	486,314.40	184.21
Santefarm Sh.P.K	208,560	79
Liri – Med Sh.P.K	652,924.80	247.32
LEGO Sh.P.K.	213,840	81
Medical Group Sh.P.K	396,000	150

Tabela 1: Ofertat e operatorëve ekonomik për remdesivir

Megjithatë dy kompani tjera u ankuan në MSH, pasi sipas tyre LEGO nuk plotësonte kriterin për autorizim nga prodhuesi. Ankesat u aprovuan pjesërisht nga MSH dhe tenderi u kthye në rivlerësim. Në anën tjetër, qytetarët gjatë kësaj kohe vazhdonin të blinin vet remdesivirin, përkundër që Ligji për Parandalimin dhe Luftimin e Pandemisë Covid-19 thotë se çdo personi që është i prekur me Covid-19 i ofrohen falas të gjitha shërbimet shëndetësore, përfshirë edhe barnat për trajtimin e virusit⁵.

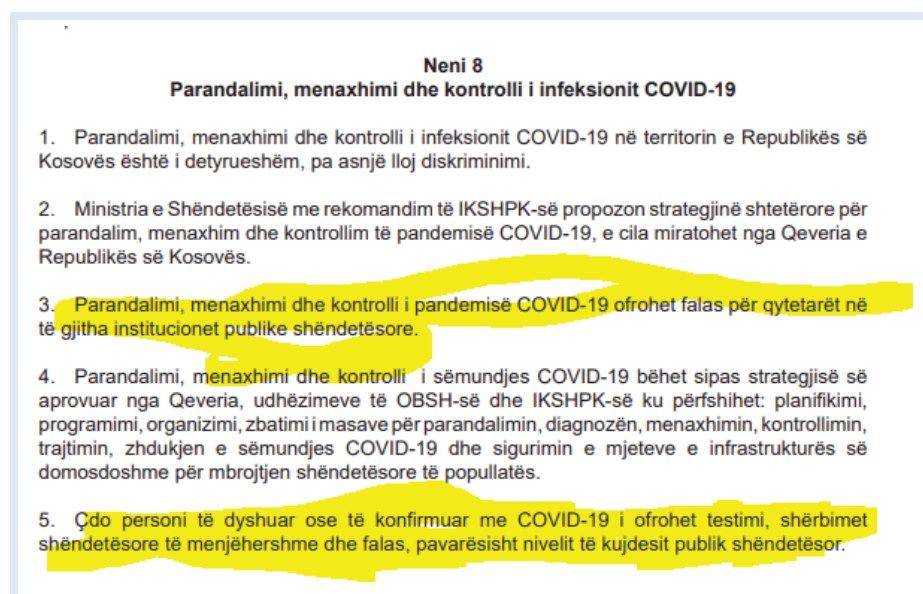

Figura 1: Neni 8 i Ligjit për Parandalimin dhe Luftimin e Pandemisë Covid-19

⁵ Gazeta Zyrtare e Republikës së Kosovës. LIGJI NR. 07/L-006 PËR PARANDALIMIN DHE LUFTIMIN E PANDEMISË COVID-19 NË TERRITORIN E REPUBLIKËS SË KOSOVËS, Neni 5.8. 2020. <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=30819>

Në bazë të dokumenteve të pranuar nga MSH dhe SHSKUK, KDI nuk ka gjetur se ka pasur një dakordim paraprak ndërmjet niveleve të institucioneve shëndetësore që mos të mos të përshkruhet një medikament i cili nuk ishte më i rekomanduar nga OBSH, dhe i cili nuk do të sigurohej nga institucionet publike shëndetësore.

Ky moskoordinim ka shtyrë institucionet të shkelin Ligjin për Parandalimin dhe Luftimin e Pandemisë Covid-19

Pas rivlerësimit, MSH më 22 dhjetor 2020 anuloi tenderin me arsyen se Organizata Botërore e Shëndetësisë (OBSH) në ndërkohë kishte rekomanduar se remdesiviri nuk ka efekt në trajtimin e pacientëve të infektuar me Covid-19. Po ashtu, MSH kishte sqaruar se çmimet e tregut për Remdesivir që nga data e këtij njoftimi kishin rënë dukshëm, ndërkohë që ofertat e pranuar nga operatorët ishin me çmime më të larta se çmimet e tregut gjatë muajit dhjetor 2020.

Mirëpo, kjo arsye nuk qëndron pasi obligimi i MSH sipas ligjit është që të sigurojë barnat falas për personat e prekur me Covid-19 dhe nuk ka rëndësi sa është kosto, përderisa është brenda buxhetit të zotuar. Duke monitoruar në vazhdimësi blerjet gjatë periudhës së ballafaqimit me situata emergjente të shkaktuara nga COVID-19, KDI ka gjetur se në çdo produkt ka pasur lëvizje të çmimeve dhe

duke u bazuar në trendet e furnizimeve paraprake vlerëson se është e kuptueshme që një produkt, oferta për të cilin është dorëzuar në tetor 2020, të ketë çmim tjetër në treg në dhjetor 2020. Ka shumë kontrata që janë nënshkruar në vitin 2019 e që kanë pasur çmime tjera në vitin 2020.

Kompania LEGO u ankua në Organin Shqyrtues të Prokurimit, i cili vërtetoi anulimin e tenderit nga MSH⁶. Në arsyetim të vendimit OSHP përmend arsyetimin që ka dhënë MSH, që remdesivir nuk rekomandohet për përdorim nga OBSH dhe se çmimi i këtij produkti ka rënë dukshëm.

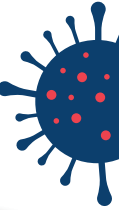
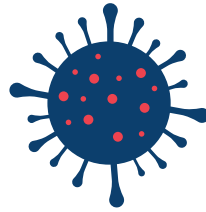
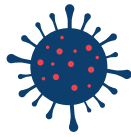
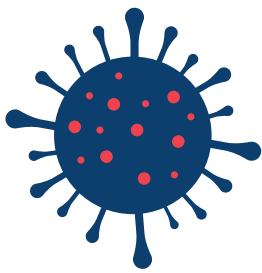
Mirëpo, në anën tjetër pikërisht në kohën kur është anuluar tenderi, klinikat dhe spitalet në Kosovë kanë vazhduar t'a përshkruajnë remdesivirin për trajtim të disa pacientëve të prekur me Covid-19. Në bazë të dokumenteve të pranuar nga MSH dhe SHSKUK, KDI nuk ka gjetur se ka pasur një dakordim paraprak ndërmjet niveleve të institucioneve shëndetësore që mos të mos të përshkruhet një medikament i cili nuk ishte më i rekomanduar nga OBSH, dhe i cili nuk do të sigurohej nga institucionet publike shëndetësore. Ky moskoordinim ka shtyrë institucionet të shkelin Ligjin për Parandalimin dhe Luftimin e Pandemisë Covid-19, me ç' rast nga mungesa e barit në stokun publik, pacientët janë detyruar ta blejnë privatisht. Respektivisht, para anulimit të tenderit nga MSH mbi bazën e rekomandimeve të OBSH-së, është dashur të komunikohet dhe dakordohet me SHSKUK-në, në mënyrë që profesionistët shëndetësor të mos vazhdojnë t'a përshkruajnë këtë medikament për trajtim, apo në të kundërtën të vazhdohet me blerjen.

Megjithatë, në shtator 2021, respektivisht nëntë muaj pas anulimit të tenderit të lartë cekur, remdesivir u ble nga MSH edhe pse OBSH asnjëherë nuk doli më një rekomandim tjetër, i cili anulon rekomandimin paraprak për mos t'a përshkruar atë si terapi integrale në trajtimin e pacientëve të prekur nga COVID-19.

⁶ Organi Shqyrtues i Prokurimit. Vendimi 87/21. 2021.

Marrëveshja me Bashkimin European

Mirëpo Kosova ka mundur të blej remdesivirin shumë më herët. Disa muaj para se të bëhet kërkesa për inicim të procedurave të prokurimit për blerjen emergjente të remdesivir, Kosova kishte nënshkruar një marrëveshje me Bashkimin European (BE) që të bëhet pjesë e Marrëveshjes për Prokurim të Përbashkët. Marrëveshja ishte nënshkruar më 28 prill 2020, ndërsa më 8 tetor 2020, Komis-

ioni European nënshkroi një kontratë të përbashkët të prokurimit me prodhuesin e remdesivir, Gilead⁷. Kjo marrëveshje, nuk përjashtonte mundësinë që shtetet të mund të blejnë edhe direkt nga Gilead ilaçin remdesivir⁸. Mirëpo Kosova asnjëherë nuk e ka shfrytëzuar këtë marrëveshje për të blerë remdesivir.

Kredia nga Banka Botërore për COVID 19

Si pasojë e shkurtimeve buxhetore dhe nevojës për mjete financiare, Kosova më 29 qershor 2020⁹ nënshkroi një kredi me Asociacionin Ndërkombëtar për Zhvillim (IDA) i cili është pjesë e Bankës Botërore (BB) për financim të projektit "Projekti Emergjent Covid-19 për Kosovën". Marrëveshja financiare u nënshkrua fillimisht për një vlerë prej 46 milion euro, e pastaj edhe për 15 milion euro shtesë. Këto mjete do të shërbenin për blerje të medikamenteve, pagesat shtesë për mjekët dhe infermierët dhe për pagesa të tjera. Sipas

marrëveshjes, mjetet e kredisë që shpenzohen përmes prokurimit, i nënshtrohen rregullave të prokurimit të BB. Ministria e Shëndetësisë si zbatuese e projektit, e kaloi përgjegjësinë për prokurim të barërave tek Zyra e Kombeve të Bashkuara për Shërbime të Projekteve (UNOPS). UNOPS për të menaxhuar projektin, do të marrë nga buxheti një tarifë të shërbimit prej rreth 1 milion euro.

⁷ [Coronavirus: Remdesivir \(europa.eu\)](https://coronavirus.europa.eu/)

⁸ [Gilead Sciences Signs Joint Procurement Agreement With the European Commission for Veklury® \(remdesivir\)](#)

⁹ [LIGJI NR. 07/L-030 PËR RATIFIKIMIN E MARRËVESHJES KORNIZË PËR KREDI NDËRMJET BANKËS PËR ZHVILLIM PËR ZHVILLIM TË KËSHILLIT TË EVROPËS DHE KOSOVËS - INSTRUMENTI PËR FINANCIM TË SEKTORIT PUBLIK PËR REAGIM EMERGJENT NDAJ COVID-19](#)

Mungesa e transparencës në blerjet e UNOPS

Në Kosovë, që nga viti 2017, prej se është funksionalizuar platforma e-Prokurimi, niveli i transparencës në prokurim publik është ngritur dukshëm. Ndërsa që nga viti 2018 në këtë platformë digjitale mund të shkarkohen të gjitha kontratat, përfshirë çmimet për çdo produkt apo shërbim që është blerë. Megjithatë, kalimi i shërbimeve të prokurimit për COVID 19 tek UNOPS, e ka ulur ndjeshëm nivelin e transparencës në prokurimin publik. Kështu, të dhëna të mangëta mbi njoftimet për kontratë apo kontratave publikohen në tri uebfaqe të ndryshme, por jo edhe në platformën shtetërore e-Prokurimi:

data.unops.org (është faqja ku sipas Rregullave të Prokurimit të UNOPS supozohet se publikohen të dhënat rreth kontratave të nënshkruara nga UNOPS. Megjithatë të dhënat publikohen shumë me vonesë dhe përfshijnë vetëm emrin e kompanisë dhe çmimin total, pa detaje që tregojnë për çmimet e produkteve.

www.unmg.org, në të cilën duhet të regjistrohen kompanitë, të cilat ofertojnë në tenderë të publikuar nga organizatat e Kombeve të Bashkuara, pjesë e cilës është edhe UNOPS. Në këtë faqe mund të gjenden disa të dhëna rreth kontratave, mirëpo si më lart, publikohet vetëm çmimi i përgjithshëm i kontratës dhe fituesi i saj. Kërkimi në faqe është shumë i vështirë, pasi edhe pse mund të filtrosh të dhënat në bazë të lokacionit, shumë tenderë kanë emërtimin "multiple destinations" apo "në disa vende" si të dhëna. Kjo nënkupton që për të gjetur Kosovën, duhet që disa tituj të kontratave të hapen një e nga një.

devbusiness.un.org, faqja kryesore ku publikohen tenderët dhe projektet. Kjo faqe mundëson regjistrimin për të marrë informata bazike, mirëpo për të shikuar kontrata dhe tenderët e hapur nevojitet një pagesë vjetore prej 590 dollarë.

Nga këto tri uebfaqe nuk gjenden informata lidhur me atë se sa është paguar për një dozë remdesivir. Mungesa e një faqe ku mund të shkarkohet në tërësi kontrata, e kthen Kosovën disa vite prapa në prokurimin publik.

www.unmg.org, në të cilën duhet të regjistrohen kompanitë, të cilat ofertojnë në tenderë të publikuar nga organizatat e Kombeve të Bashkuara, pjesë e cilës është edhe UNOPS.

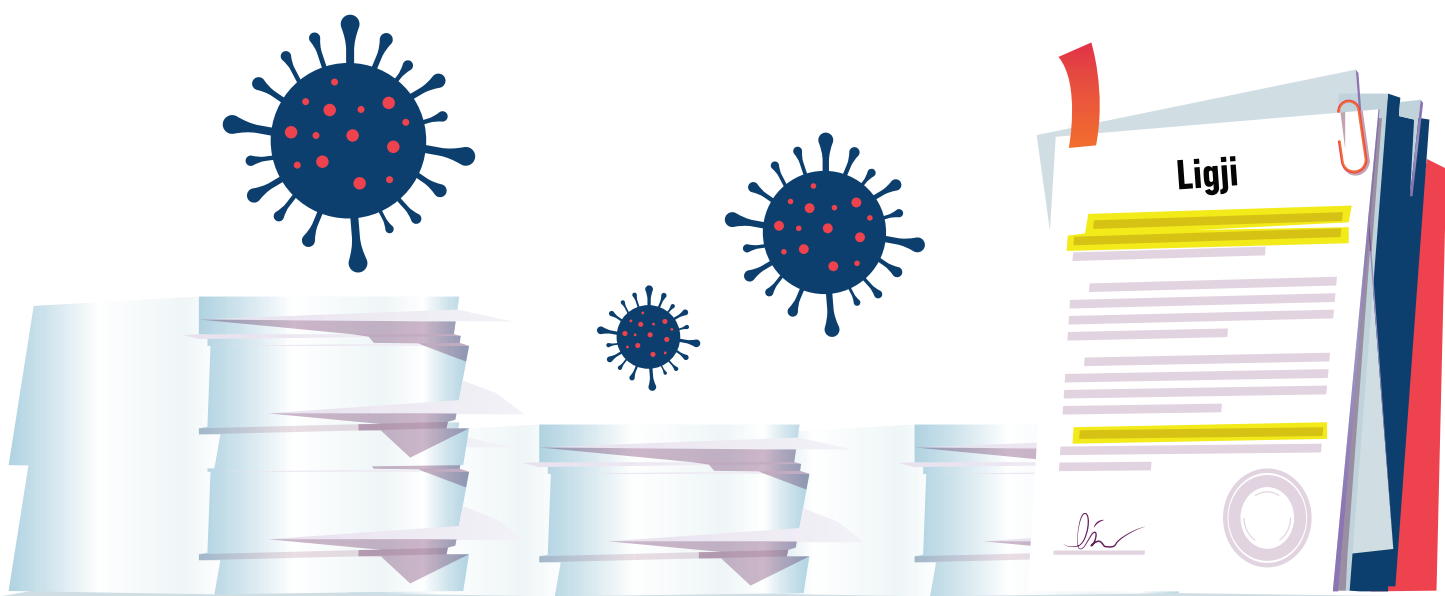
Në këtë faqe mund të gjenden disa të dhëna rreth kontratave, mirëpo si më lart, publikohet vetëm çmimi i përgjithshëm i kontratës dhe fituesi i saj.

(Mos)Mbikëqyrja e zbatimit të Ligjit për Parandalimin dhe Luftimin e Pandemisë Covid-19 nga Komisioni për Shëndetësi dhe Mirëqenie Sociale

Një nga obligimet e Komisionit për Shëndetësi dhe Mirëqenie Sociale është që të monitorojë zbatimin e ligjeve që bien në fushëveprimtarinë e tyre. Komisioni, në mbledhjen e datës 24 maj 2021¹⁷ kishte votuar pro monitorimit të zbatimit të Ligjit për Parandalimin dhe Luftimin e Pandemisë Covid-19, ndërsa në takimin e radhës, më 31 maj 2021¹⁸ kishte formuar grupin punues për të mbikëqyruar zbatimin e këtij ligji. Grupi punues ka mbajtur disa takime gjatë

muajve vijues dhe ka zhvilluar disa takime nëpër institucione shëndetësore. Nga procesverbalet e takimeve të Komisionit nuk përmendet askund fenomeni i blerjes së barnave nga vetë qytetarët, ndonëse ,ka pasur dhjetëra raportime në media që qytetarët janë duke blerë vetë barna për trajtimin e Covid-19, e ndër to edhe remdesivirin.

17 Kuvendi i Republikës së Kosovës. Procesverballi i takimit të Komisionit për Shëndetësi mbajtur më 24.05.2021 [Proc_nr_03_dt_24_05_2021_KSh_pUf8kdKGUE.pdf](https://www.kuvendikosoves.org/Uploads/Data/CommitteeMeetingDocumentFiles/Proc_nr_03_dt_24_05_2021_KSh_pUf8kdKGUE.pdf) (kuvendikosoves.org)

18 Kuvendi i Republikës së Kosovës. Procesverballi i takimit të Komisionit për Shëndetësi mbajtur më 31.05.2021 https://www.kuvendikosoves.org/Uploads/Data/CommitteeMeetingDocumentFiles/Proc_nr_04_dt_31_05_2021_KSh_9SNDECd2vB.pdf

Rekomandime

- Ministria e Shëndetësisë dhe SHSKUK konform obligimeve ligjore nga ligji për pandeminë, të krijoj mekanizmat për rimbursimin e qytetarëve të cilët janë detyruar të blejnë remdesivirin privatisht në mungesë të stokut publik.
- Komisioni për mbikëqyrjen e zbatimit të ligjit për pandeminë të jam një llogari publike lidhur me mungesën e remdesivir për një kohë kaq të gjatë, e që ka rënduar financiarisht pacientët e prekur nga COVID-19.
- Ministria e Shëndetësisë, SHSKUK dhe të gjithë akterët direkt në menaxhimin e situatave emergjente duhet të krijojnë mekanizma dhe të ndajnë përgjegjësitë në mënyrë që të rritet bashkëpunimi ndërinstytucional, efikasiteti i menaxhimit të situatave emergjente dhe në mënyrë që mos të ketë vendime kundërthënëse
- Duke qenë se kredia e marrë nga BB do të paguhet nga buxheti publik, respektivisht tatim paguesit e Kosovës, MSH duhet të publikojë të gjitha kontratat që nënshkruhen përmes UNOPS në uebfaqen e saj.

